

Posudek na dizertační práci *Polarita „My a Oni“ ve vztahu k teorii spravedlivé války* napsané Michalem Rigelem

Předložená práce nabízí ucelený vhled do problematiky teorie spravedlivé války způsobem, který v českém prostředí ještě zpracován nebyl. Soudobé práce zde prezentované, pokud se nejednalo o překlad zahraničních autorů, se tématu (teorie) spravedlivé války věnovaly spíše parciálně a ambici na širší pokrytí zpravidla neoplývaly. Autor dizertační práce sice v názvu práce (jako i anotaci) evokuje zaměření na dichotomii my a oni, nicméně práce se vypořádává s mnoha jinými oblastmi, které nicméně mají ke zmíněné polaritě my a oni vztah.

Práce je ambiciózně zaměřená na pokrytí témat od hledání standardních definičních charakteristik fenoménu po konceptualizaci války a násilí. Jistě zajímavou pasáží je rešerše a interpretace některých parciálních záležitostí (zejména kritéria *jus ad bellum*) v dílech autorů v českém akademickém prostředí, kteří se teorií spravedlivé války dosud zaobírali. Avizovaná pasáž zaměřená na „my a oni“ stejně jako její interpretace prostřednictvím filozofické reflexe tvoří pak závěrečnou pasáž celé práce.

Autorův přístup je primárně filozofický, nicméně práce má nepřehlédnutelný přesah do multioborové perspektivy, zejména pak do politologie (respektive politické teorie, dějin idejí), ale také lingvistiky a částečně i některých dalších sociálně-vědních oborů. Nade vše považuji za důležité zdůraznit skutečnost, že autor shromáždil, přečetl a dovedně interpretoval rozsáhlé množství literatury odborné domácí i zahraniční (především či téměř výhradně anglosaské provenience) a to v míře, kterou považuji (nejen co do úrovně dizertační práce) za zcela nebývalou. Rozhodně si myslím, že v českém prostředí neexistuje nikdo, kdo by byl s literaturou (české a anglosaské provenience) reflektující problematiku spravedlivé války obeznámen lépe než autor této dizertace.

Každá z již zmiňovaných částí je zpracována s pečlivostí, čtivě a s vysokou přidanou hodnotou. Autorův jazyk je též velmi vytríbený a používané formulace požadované standardy na dizertační práci pohodlně překračují. V případě války vyzdvihují zejména pasáž 1.1.2. týkající se vymezení pojmu, který je snad ještě zajímavější než jiné části k tomuto tématu. Co se týče násilí, tak v tomto případě autor také prokazuje hluboký vhled do fenoménu a schopnost konceptualizovat zvolený fenomén z mnoha úhlů pohledu (s. 18, s. 64–) včetně úsilí o vymezení pojmu (s. 89–).

Výše uvedené pasáže jsou tedy jen a jen pochvalné a je třeba zdůraznit, že práce v mnoha ohledech, ba téměř ve všech, až na jeden či dva aspekty (vedu dále) na mne působí skvělým či alespoň velmi dobrým dojmem: autor zvolil náročné téma, shromáždil obrovské množství relevantní literatury a dokázal ji zpracovat a interpretovat na vysoké úrovni. Toto píšu s vědomím, že navzdory dalším pasážím, v nichž zazní kritika, by vůbec nemělo nijak zapadnout pozitivní hodnocení většiny aspektů práce. V následujících pasážích se zaměřím na ty prvky, které považuji spíše za problematické a proto by se dle mého názoru měly stát předmětem diskuze u obhajoby.

Začnu těmi nejpodstatnějšími záležitostmi. Deklarovaný cíl práce týkající se „My a Oni“ začíná student fakticky řešit až na s. 142. Předpokládám, že se jedná o jádrovou oblast práce a že by se toto mělo objevit mnohem dříve, neboť takto tvoří pouze poslední pasáže (od s. 142-181, tedy cca pětinu) textu práce. Ve skutečnosti je možné autora za totéž, za co může

být pochválen v předchozí části textu, také – samozřejmě z jiného úhlu pohledu – kritizován, neboť konceptualizace hlavních pojmů typická pro první část (pětiny, čtvrtiny či snad i třetiny) textu práce pokračuje přes polovinu textu až do s. 105 – autor konceptualizuje dvě stěžejní témata (válka, násilí). Při tomto konstatování pochvala za kvalitu „hutného“ textu musí ale zahrnout též konstatování, že text trpí v některých pasážích poměrně velkou „rozevlátostí“ jednotlivých podtémat, které zřejmě měly sloužit celkovému účelu, ale patrně se při bádání vymkly a aspirují na to být čteny jako sice velmi zajímavé a hodnotné, ale samostatné, oddělené a ne úplně logicky provázané celky. Tento jev považuji za největší problém práce. Ze čtení textu jsem nenabyl dojem, že by právě rozsáhlé pasáže týkající se války a násilí byly včleněny do dalších částí práce. Není mi jasné, proč se uprostřed práce objeví volně vložená (alespoň mi to tak připadá) část zaměřená na české akademické prostředí a český diskurz. Navíc se v této části obdobně jako v případě války a násilí nejedná o výzkum primárně sledující dichotomii my a oni, ale jiným, autonomním, tématům (např. kritéria spravedlivé války).

Práce tak na mne nepůsobí jako příliš kompaktně jako logicky provázaný celek. Spíše mám dojem, že autor svůj nepřehlédnutelný entusiasmus do tématu (a témat) prožíval tak, že s nadšením rozpracovával části, které jej zaujaly. Poté se snadno stane, že je napsáno přes s. 140 práce a teprve poté se přechází ke klíčovému tématu práce.

Další mé výtky či náměty k zamyslení jsou opravdu už jen dílčího charakteru a k diskuzi – uvádím je zde ve výčtu:

- autor práce by se mohl věnovat při obhajobě dále vysvětlení toho, proč „oni“ ve vztahu k „my“ je užíváno především externě a bez konceptualizace obrazu vnitřního nepřítele (např. klasičtí autoři a boj proti chaosu ve vlastní zemi, dnes by tomu mohl odpovídat spravedlivý boj vůči hrozbě vnitrostátního terorismu);
- poznámky pod čarou: je sice vskutku impozantní, do jaké míry autor zpracoval literaturu, ale množství odboček a délka textů v těchto částech působí na čtenář rušivě a dojem z plynulosti textu se tak podle mého názoru zbytečně kazí;
- jednotlivé kapitoly přinášejí řadu impulsů a inspirací pro čtenáře, některé pasáže jsou dost náročné a celkově jsou tyto podkapitoly velmi dlouhé, zde by byly dle mého názoru vždy slušivé dílčí závěry;
- Závěr je po obsahové stránce dle mého názoru do jisté míry spíše Úvodem – na myslí mám ty pasáže, v nichž autor neshrnuje výsledky své práce, ale spíše zdůrazňuje a ospravedlňuje, jak postupoval a jak a proč jsou kapitoly propojeny;
- židovské tradice spravedlivé války je či není nutno akcentovat při reflexi historie spravedlivé války? A proč?;
- je možné či dostačující čerpat na primárně filozofickou reflexi teorie studené války z českých a anglosaských zdrojů bez užití zdrojů latinských na úrovni dizertační práce?
- formálně: začátky odstavců nejsou odsazené, název Závěr také ne, seznam literatury jeví se mi psaný výrazně menším písmem než je zbytek textu; zarovnání textu v poznámkách pod čarou je odlišné než formát zarovnání vlastního textu.

Jako shrnutí bych uvedl, že práci považuji za velmi zajímavou, autora za značně fundovaného v této oblasti a schopného bádát a představit originální dílo. Jen nejsem přesvědčen o adekvátnosti rozvržení jednotlivých dílčích témat v poměru k rozsahu celé práce a ani o vzájemné provázanosti jednotlivých témat sledující jednu jasnou linii (my a oni). Pokud autor bude mít ale k těmto dvěma tématům, které zde dávám k zamyšlení, přesvědčivou obhajobu, pak nemám vůbec žádný problém s tím, abych tuto práci doporučil ke zdárné obhajobě.

V Plzni dne 5.12.2020

Doc. Přemysl Rosůlek